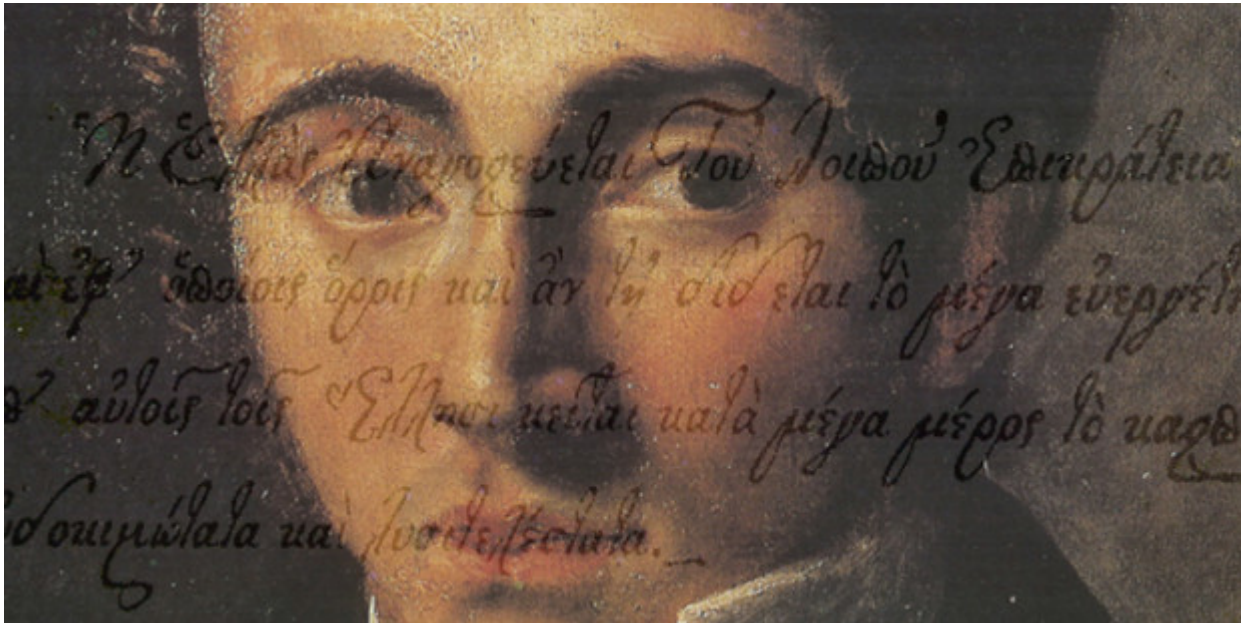

Η Ελλάδα και η Ευρώπη σήμερα χρειάζονται έναν νέο Καποδίστρια

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Φωτο:ioannis-kapodistrias.gr

Γράφει ο Ιωάννης Μήτσιος, πολιτικός επιστήμων- διεθνολόγος, Μ.Α Παν/μιου Northeastern Βοστώνης, συγγραφέας του βιβλίου «Το στοίχημα της Αναγέννησης, το διεθνές περιβάλλον, η Ευρώπη και το μέλλον της Ελλάδας».

Διακόσια τριάντα εννιά χρόνια συμπληρώθηκαν φέτος από τη μέρα που γεννήθηκε στην Κέρκυρα ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας και μεγάλος ευρωπαίος πολιτικός, ο Ιωάννης Καποδίστριας. Οι άνεμοι της ιστορίας και ο Θεός της Ελλάδας, φρόντιζαν πάντα σε καιρούς δύσκολους και στιγμές οριακές για την επιβίωση του έθνους, να βρίσκονται ηγέτες που θα μπορούσαν να το σώσουν και στη συνέχεια να αναγεννήσουν τον τόπο. Και μια τέτοια προσωπικότητα υπήρξε αναμφισβήτητα ο Ιωάννης Καποδίστριας.

Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα ο Ιωάννης Καποδίστριας μεγαλούργησε στις ευρωπαϊκές πολιτικές εξελίξεις βάζοντας τη σφραγίδα του, σε μια περίοδο που γεωπολιτικά έχει αρκετά κοινά σημεία με τη σημερινή. Συγκρούσεις μεγάλων δυνάμεων, αλλαγή συνόρων, και επαναστάσεις στην Ευρώπη ήταν στην ημερήσια διάταξη. Πολύ περισσότερο όμως για τον Καποδίστρια ο μέγας πόθος του ήταν η απελευθέρωση της πατρίδα και ανεξαρτησία της από τον τουρκικό ζυγό, όραμα και στόχο που τον πλήρωσε με την ίδια του τη ζωή. Ο δρόμος της θυσίας για τους ηγέτες είναι συχνά μοναχικός. Έτσι ήταν και στον βίο και την πορεία του Ιωάννη

Καποδίστρια.

Λένε συχνά ότι οι ηγέτες γράφουν την ιστορία και ότι εμφανίζονται στα μεταίχμια μεγάλων ιστορικών στιγμών. Θα τολμούσαμε όμως να τονίσουμε ότι είναι και προϊόντα της Θείας Πρόνοιας, προορισμένοι για κάποιο σκοπό. Μελετώντας σήμερα μετά από διακόσια χρόνια τη ζωή και το έργο του πρώτου κυβερνήτη της ελεύθερης Ελλάδας μένουμε άφωνοι με τη διαδρομή που σε κάθε φάση της προετοιμαζόταν το έδαφος για την επόμενη.

Γεννημένος στην ενετοκρατούμενη Κέρκυρα ο Ιωάννης Καποδίστριας και με σπουδές στην Ιταλία κατά τη διάρκεια των Ναπολεόντειων πολέμων επιστρέφει ως γιατρός από τα ιταλικά πανεπιστήμια με την πολιτική να τον κερδίζει σχεδόν αμέσως. Οι δυνάμεις του Ναπολέοντα κυριάρχησαν τέλος του 18ου αι. στην Ιταλία και αφού κατέλυσαν το ενετικό κράτος το παραχώρησαν στην Αυστρία και οι δημοκρατικοί Γάλλοι κατέλαβαν τα Ιόνια Ρωσία και Τουρκία, το 1800 συμμαχούν και καταδιώκουν τους Γάλλους από τα Ιόνια ιδρύοντας την Επτάνησο Πολιτεία ως αυτόνομη και ελεύθερη. Ο Ιωάννης Καποδίστριας φοιτητής στην Ιταλία βιώνει όλες τις επαναστατικές ζυμώσεις της εποχής και η επιστροφή του στην Κέρκυρα τον βρίσκει να αναλαμβάνει με επιτυχία το πρώτο του πόστο ως Γραμματέας της Επτανησιακής Πολιτείας. Παρεμβαίνει με επιτυχία και επιδεξιότητα στις εσωτερικές διαμάχες για την νομή της εξουσίας των τοπικών παραγόντων των επτανήσων στην μεταενετική εποχή, με σύνεση, πειθώ και αμεροληψία, χαρακτηριστικά που τον ακολούθησαν στην μετέπειτα πορεία του. Συμμετέχει ενεργά στη διοικητική οργάνωση της Επτανησιακής Πολιτείας με αποκορύφωμα το Σύνταγμα των Επτανήσων το 1803 και παραμένει Γραμματέας της Πολιτείας και υπεύθυνος για τις εξωτερικές της σχέσεις έως το 1808, χρονιά που η Ρωσία χάνει μάχες από τον Ναπολέοντα που κερδίζει τα Ιόνια για να τα χάσει αμέσως μετά από Αγγλική πολιορκία, πλην της Κέρκυρας. Κατά τη διάρκεια της σύντομης Γαλλικής κατοχής των Ιονίων ο Καποδίστριας αρνήθηκε προτάσεις των Γάλλων να τους υπηρετήσει σε υψηλές θέσεις, διαισθανόμενος ίσως το τέλος του Ναπολέοντα λίγα χρόνια αργότερα.

Στα τριανταδύο του χρόνια ο Καποδίστριας, είχε ήδη οκτώ χρόνια διοικητικής εμπειρίας και εξωτερικής πολιτικής και με σύσταση του Ρώσου προξένου στην Κέρκυρα παρουσιάζεται στην Αγία Πετρούπολη αποδεχόμενος πρόταση να εργαστεί ως σύμβουλος του κράτους, στον Τσάρο Αλέξανδρο Α'. Ήδη εκείνη την περίοδο στο ρωσικό κράτος υπηρετούσαν πολλοί Έλληνες και άλλοι εξασκούσαν επιρροή ως επιχειρηματίες, έμποροι κλπ (Βαρβάκης, Έλληνες της Οδησού) και στρατιωτικοί (Υψηλάντης) κ.ά.

Η ιστορική συγκυρία ήταν μοναδική για τον Καποδίστρια. Πρώτο του πόστο

διορίζεται ως υπεράριθμος γραμματέας της ρωσικής πρεσβείας στη Βιέννη, ως κέντρο της διπλωματίας και των συναντήσεων όλης της Ευρώπης, (κάτι σαν τις σημερινές Βρυξέλλες). Λίγα χρόνια μετατίθεται στο Βουκουρέστι ως δ/ντης του διπλωματικού γραφείου του ναυάρχου Τσιτσακώφ, διοικητή του στρατού του Δούναβη για να διαχειριστεί τις νέες ρωσικές κτήσεις στην Βεσσαραβία μετά τον ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1809-1812. Η διορατικότητά του, η βαθιά σκέψη του, η εργασιομανία του και η μεθοδικότητά του αναγνωρίστηκαν από τον Τσάρο Αλέξανδρο, ο οποίος του αναθέτει μυστική αποστολή στην Ελβετία. Στόχος της αποστολής ήταν η ουδετερότητα της Ελβετίας στον αγώνα του Ναπολέοντα με τις άλλες ευρωπαϊκές δυνάμεις. Η ταραγμένη ελβετική Ομοσπονδία έμοιαζε λίγο πολύ με την Επτανήσιο Πολιτεία μετά το τέλος της ενετικής κυριαρχίας και ο Καποδίστριας τα καταφέρνει δημιουργώντας συνθήκες, σταθερότητας, ειρήνευσης και διαμόρφωσης του πολιτεύματος της που διατηρείται έως σήμερα. Στη Γενεύη και σε άλλα ελβετικά διαμερίσματα ανακηρύσσεται επίτιμος δημότης και ο Τσάρος τον προβιβάζει, σε εκπρόσωπό του-στα συνέδρια της Βιέννης και του Παρισιού το 1815 που καθόρισε τις ευρωπαϊκές εξελίξεις μετά το Βατερλώ του Ναπολέοντα και της Γαλλίας.

Η πρώτη του επιτυχία για το έθνος αποτέλεσε η ανεξαρτησία των Ιονίων Νήσων, υπό την αποκλειστική προστασία της Μεγ. Βρετανίας στο ήδη υπάρχον συνταγματικό καθεστώς, με τη συνθήκη των Παρισίων της 5ης Μαρτίου του 1815 που διήρκησε σχεδόν 50 χρόνια έως το 1864 που πραγματοποιήθηκε η Ένωσή τους με την Ελλάδα. Παράλληλα η αποφασιστική του παρέμβαση υπέρ των μη εξοντωτικών όρων για την ηττημένη Γαλλία, θα αποδεικνύεται πολύ χρήσιμη αργότερα για τα ελληνικά συμφέροντα όταν κινδύνευε η επανάσταση.

Στα 1818, εκπροσωπεί πάλι τη Ρωσία στο συνέδριο του Άαχεν που είχε ως θέμα του την διατήρηση ή μη της τετραπλής συμμαχίας (Αγγλίας, Πρωσίας, Ρωσίας και Αυστρίας) και του status quo στην Ευρώπη. Στη σύνοδο αυτή ο Καποδίστριας, (130 χρόνια πριν τον Ρομπέρ Σουμάν της ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τον Β'ΠΠ) υποστήριξε ότι ο ρόλος της τετραπλούς συμμαχίας ολοκληρώθηκε και θα πρέπει να επιτευχθεί μια σύνδεση όλων των κρατών της Ευρώπης, μέσα στο ανερχόμενο πνεύμα πολιτισμού, με αναίμακτη λύση των διαφορών με ειρηνική διαιτησία. Σ' αυτήν την Ένωση θα εξασφαλιζόνταν τα δίκαια των μικρών και αδυνάτων, από την κακοποίηση των ισχυρότερων σε πνεύμα ισχυρής αλληλεγγύης. Η ιδέα του και το όραμά του προσέκρουσαν στα ισχυρά συμφέροντα και τις αξιώσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και του φόβου των επαναστατικών κινημάτων που παρουσιάζονταν στην Ευρώπη. Παρ' όλα αυτά η πολιτική προσέγγισης της Γαλλίας με τη Ρωσία που υποστήριξε ο Καποδίστριας του έδωσαν δίκαια το χαρακτηρισμό από γερμανό ιστορικό ως τον «αρχιτέκτονα της ευρωπαϊκής ειρήνης των 99 ετών» δηλαδή της

περιόδου από το 1815 έως το 1914. Η εδραίωση της ευρωπαϊκής ισορροπίας δυνάμεων αποδείχθηκε πολύτιμη για τη διατήρηση της Ειρήνης.

Ο Καποδίστριας αποδείχθηκε ευρωπαίος οραματιστής και πρόδρομος εξελίξεων.

Με την παραίτησή του από το Ρωσικό Υπουργείο των Εξωτερικών λίγο μετά την κήρυξη της επανάστασης μεταβαίνει στην Γενεύη όπου μένει μέχρι το 1827 που τον εξέλεξε η Γ' Εθνοσυνέλευση Κυβερνήτη. Οι υψηλές γνωριμίες που είχε αποκτήσει στην καριέρα του σ' όλη την Ευρώπη, ο συνεχής αγώνας για την συλλογή χρημάτων και πολεμοφοδίων, για τον αγώνα και η προσωπικότητά του τον έκαναν τον πιο διάσημο Έλληνα της Ευρώπης.

Και αν δεν ήταν ο Καποδίστριας να έρθει στην πιο κρίσιμη στιγμή της επανάστασης η Ελλάδα θα μπορούσε να παραμένει υπόδουλη.

Η ανακήρυξη του ως πρώτου κυβερνήτη γίνεται μέσα στην πιο δύσκολη καμπή της επανάστασης. Το Μεσολόγγι είχε πέσει, ο Ιμπραήμ κατάκαιγε την Πελοπόννησο, οι προσκυνημένοι Έλληνες Νενέκοι αυξάνονταν συνεχώς, την Αθήνα πολιορκούσε ο Κιουταχής και ο Καραϊσκάκης, στρατηγός της Ρούμελης ήταν νεκρός. Ταυτόχρονα εμφύλιες διαμάχες ξεσπούσαν από τη Ρούμελη, το Μωριά έως την Αττική.

Από τον Ιανουάριο του 1828 που αποβιβάστηκε στην Ελλάδα έως τον Οκτώβριο του 1831 που δολοφονήθηκε, από ελληνικά χέρια ο Καποδίστριας απέδειξε τις ηγετικές και οργανωτικές του ικανότητες σε όλους τους τομείς. Η πολύτιμη εμπειρία του στις ευρωπαϊκές χώρες και ο ασίγαστος πόθος του για την αναγέννηση της ελεύθερης Ελλάδας έβαλαν τα θεμέλια για την δημιουργία του πρώτου σύγχρονου ελληνικού κράτους. Εσωτερική διοίκηση, παιδεία, υγεία, νόμισμα, δημόσια τάξη και ασφάλεια, συνεχής αγώνας για εξεύρεση οικονομικών πόρων, εξάλειψη της πειρατείας, εκδίωξη των Τούρκων από τη Στερεά Ελλάδα και η οργάνωση του στρατού και του στόλου ήταν οι πρώτες του προτεραιότητες. Είναι απίστευτο, για τις μέρες μας πως ένας ηγέτης μέσα σε τέσσερα μόνο χρόνια κατάφερε να αναστήσει μια χώρα. Πολύ περισσότερο μάλιστα το επέτυχε ασκώντας την δεινή του διπλωματική ικανότητα και εκμεταλλευόμενος τις ευρωπαϊκές ισορροπίες υπέρ μιας ανεξάρτητης Ελλάδας τηρώντας πολιτική ίσης φιλίας προς τις Μεγάλες Δυνάμεις. Από τις Μεγάλες Δυνάμεις η Ρωσία και η Γαλλία φαίνεται και αποδεικνύεται ιστορικά στήριξαν την ανεξάρτητη Ελλάδα και τον Καποδίστρια στα πρώτα τους βήματα. Απεναντίας η Αγγλία, ποτέ δεν του συχώρεσε την ιδιαίτερη σχέση του με τη Ρωσία και την επιδίωξή του για μια ελεύθερη και πραγματικά ανεξάρτητη Ελλάδα, σε μια περιοχή με ιδιαίτερη γεωπολιτική αξία για τα συμφέροντά της. Η πλήρης υπονόμηση του έργου του Καποδίστρια και η στήριξη που παρείχε η Αγγλία στους ολιάρχες της τότε εποχής

(καπεταναίους της Ύδρας και Μανιάτες) μαζί με τις μυστικές εταιρείες λειτούργησαν εναντίων ουσιαστικά της αναγέννησης της χώρας με το πρόσχημα για Σύνταγμα, ελευθερίες κλπ, (ότι γίνεται πχ και στην σημερινή Ουκρανία). Το πολιτικό τέλος του Καποδίστρια είχε ήδη δρομολογηθεί πριν την δολοφονία του (με στάσεις και ανταρσίες) και η Ελλάδα έμπαινε σε μια χειρότερη φάση της απελευθέρωσής της, την Βαυαροκρατία και την Αγγλοκρατία. Ο δεσποτισμός για τον οποίο κατηγορήθηκε από τους αντιπάλους του αποδείχθηκε ότι δεν ήταν τίποτα μπροστά σε εκείνους που τον διαδέχθηκαν.

Η σύγχρονη Ελλάδα αλλά και η σημερινή Ευρώπη αναζητούν ηγέτες. Ιδιαίτερα η πατρίδα μας που είναι δέσμια οικονομικής κατοχής, περιορισμένης κυριαρχίας και μπροστά σε ανθρωπιστική κρίση ψάχνει εναγωνίως να βρει τον δικό της Καποδίστρια που θα την αναγεννήσει. Αν οι τότε διεθνείς συσχετισμοί δυνάμεων το επέτρεψαν έτσι και οι σημερινοί μπορεί να το επαναλάβουν. Η σημερινή αναγεννημένη Ρωσία, η αβέβαιη Ευρώπη, η πλούσια Κίνα και η κουρασμένη Αμερική μπορεί να οδηγήσουν με τους κατάλληλους χειρισμούς σε ένα καλύτερο μέλλον για τη χώρα και το ελληνικό έθνος από έναν νέο Ιωάννη Καποδίστρια.

Πηγή: εφημερίδα, «Κρητική Επιθεώρηση», σελ.20, Τρίτη 31 Μαρτίου 2015.